

მშენებელთა და მშენებლობის მინისტრის განცხადება!

3

იქცევა ქართული ნავთობის დინარე წყალუხვად?

უკანასკნელ ხანებში ქართული ნავთობის შესახებ იმდენი გვეხმის მართალია და ტყუილიც, რომ თითქმის მთელი საქართველო ნავთობზე მდგარი წარმოვიღიწყოთ. რაღა თქმა უნდა, ღრუთი სწორი და როდესაც ინფორმაცია მის თაობაზე თუ რა პერსპექტივები აქვს ნავთობის მოპოვება-დამუშავებას საქართველოში, მხოლოდ საქნავთობის დეპარტამენტის სპეციალისტთაგან შეიძლება მივიღოთ.

საქართველოში ნავთობის მრეწველობის დასაწყისად მიიჩნევა 1930 წელი. ამდენად, ქართული ნავთობის მრეწველობა 70-მდე წელს ითვლის. 1930 წლიდან 1963 წლამდე რესპუბლიკაში სულ შეიღობა მცირე ღებეტის საბადო გაიხსნა: დედოფლისწყარო, მირზანო, პატარა შირაქი, ტარბაგი, ნორიო-საცხენისი, სუფსა, შრომისუბანი და წაქა. 43 წლის განმავლობაში ამ მცირე ღებეტებიდან საბადოებმა, რომელთაგან საწარმოო მნიშვნელობისა არც ერთი არ იყო, მაინც გარკვეული როლი ითამაშეს საქართველოს ეკონომიკაში, განსაკუთრებით მეორე მსოფლიო ომის დროს. მაგალითად, ნორიო-საცხენისი საბადოდან ისეთი მსუბუქი ფრაქციის ნავთობი ამოიღეს, რომ მას გადაუმუშავებელი სახით უსხამდნენ მძიმე სამხედრო ტექნიკას. ამ ხნის მანძილზე სულ ამოღებული იქნა 1300000 ტ. ნავთობი. 1973 წლის ნავთობის წლიურმა მოპოვებამ შეადგინა დაახლოებით 16000 ტ. ღრე-დამუშევი — 50 ტ. 1974 წელს გახსნილი იქნა ახალი — სამგორ-პატარა-ძეგლის საბადო. ეს საბადო სამრეწველო მნიშვნელობის ნავთობის იძლევა და სწორედ მისიდან იწყება საქართველოში ნავთობის მრეწველობის აღმავლობა. პირველსავე წელს ნავთობის მოპოვების წლიური ოდენობა 44000 ტონაზე ავიდა. 1980 წელს კი ეს ციფრი 330000 ტ-მდე გაიზარდა. ასე იყო 1984 წლამდე. ამ წლიდან კი დაიწყო ამ საბადოს ინტენსიური გაწვლანება. ეს ბუნებრივი პროცესია. საბადო, ისევე როგორც ცოცხალი ბუნება, იზარდება, ცოცხლობს და იფიტება. დღეს ეს საბადო ტექნოლოგიური დამუშავების ბოლო სტადიაშია, მაგრამ მთლიანად რესპუბლიკაში მოპოვებული ნავთობის 80 პროცენტს მაინც იძლევა. შემდეგ წლებში გაიხსნა ამ საბადოს სამხრეთი თალი — თელეთის, ნინოწმინდის, მანავისა და რუსთავის მცირე ღებეტები საბადოები. თუმცა, მათ ვერ შეაგეს ის დანაკლისი, რომელიც სამგორის საბადოს გაწვლანებით დაიწყო. სამგორის საბადო უნიკალურია მთელ ყოფილ საბჭოთა კავშირის ტერიტორიაზე, რადგანაც საგებში მას წყალი აქვს და ნავთობი იქიდან წყლის პირდაპირი ენერგიით ამოიღეს. 1974 წლიდან სულ მოპოვებულია 2500000 ტ. ნავთობი.

ნავთობის მრეწველობა ისევე, როგორც მრეწველობის ყველა სხვა დარგი, საკავშირო დაქვემდებარებისა იყო და მისი დაფინანსება ცენტრალიზებული წესით ხდებოდა. ამიტომ საბჭოთა კავშირის შემადგენლობიდან ჩვენმა გამოსვლამ მძიმე დარტყმა

მიადგინა მას. საქართველოს არ გააჩნდა სახსრები დიდი მოცულობის გეოლოგიური სამუშაოების ჩასატარებლად, ამიტომ ამ ოთხი წლის განმავლობაში ნავთობის მოპოვება წლიურად ჯერ 150000, შემდეგ კი 100000 ტონაზე დავიდა. ჩვენს რესპუბლიკაში ნავთობის მრეწველობისთვის საჭირო არაფერი იწარმოებოდა, არც სხვა რესპუბლიკებიდან ხერხდებოდა რაიმეს შესყიდვა თუ შემოზიდვა. ამას დამატებდა კრიმინალური სიტუაციის გამწვავება, საბადოების ძარცვა, ნავთობის დატაცება. ასეთი გაზიზღობა ქრებოდა ყოველდღიური მოპოვების ორი მესამედი. მკითხველს, ალბათ, ემახსოვრება, რომ ამასთან დაკავშირებით შეიქმნა სამთავრობო კომისია, საბადოების დასაცავად გამოიყო შინაგანი ჯარის ნაწილი. ღონისძიებამაც თითქმის შედეგი გამოიღო პირველი თვეების მანძილზე, სანამ დამტაცებელი და მცველი გაერთიანდებოდნენ. ახლახანს შინაგანი ჯარის სარდლად გია თორაძე დაინიშნა. მაღლობა ღმერთს, საქმეს სათავეში კეთილსინდისიერი კაცი ჩაუდგა და მდგომარეობა უკვე მკვეთრად შეიცვალა. შეწყდა დაყარება, გააჩნდნენ უნებართვო ნავთობსაბადოები, რომლებიცაც მთელი კახეთი იყო მოფენილი. შედეგმაკ არ დააყოვნა და ნოემბრის თვეში უკვე 9350 ტ. ნავთობი ამოიღეს, რაცა წინა თვეებში ნავთობის მოპოვება 6000 ტონას არ აღემატებოდა.

მეცნიერული კვლევის მიხედვით, საქართველოში ნავთობის პროგნოზული რესურსები 560000000 ტონას შეადგენს. თუმცა, ეს მხოლოდ პროგნოზული რესურსებია და მის სამრეწველო მნიშვნელობის პარაგად გადატყვევას დიდი მოცულობის გეოლოგიური სამუშაოების ჩატარება სჭირდება. ნახევარმაც რომ გააძარტლოს, ჩვენი რესპუბლიკისთვის ესეც მერისმეტად დიდი იქნება, შეიძლება პრაქტიკულად ორჯერ მეტიც კი აღმოჩნდეს. ამ რაოდენობის თითქმის ნახევარი, 200000000 ტონა შავი ზღვის შეღებურ ნაწილზე მოდის, 360000000 ტონა კი — ხმელეთზე. რესპუბლიკის დღევანდელ ბიუჯეტს ამ სამუშაოების დაფინანსება არ შეუძლია, ამიტომ დეპარტამენტის მესვეურები უკვე მეოთხე წელი კონტაქტებს ეძებენ უცხოელ პარტნიორებთან და ინვესტორების მოზიდვას ცდილობენ. ჯერ კიდევ 1991 წელს დაუკავშირდნენ ამერიკულ ფირმა „მაკალს“, რომელმაც რესპუბლიკაში უნდა შემოიტანოს და დანერგოს პორიზონტალური ბურღვის მეთოდი. მცირე ღებეტებიან საბადოებში ამ მეთოდს ვერტიკალურ ბურღვასთან შედარებით, დიდი უპირატესობა აქვს. თბილისის შემოგარენის ძველი საბადოები კი ყველა მცირე ღებეტებიანია. სწორედ აქ და, აგრეთვე, ნინოწმინდის, მანავის და დასავლეთ რუსთავის პერსპექტიული ნავთობ-შემცველ ფართობებზე უნდა დაიწყოთ ეს მეთოდი, რომლის მეშვეობით გათვალისწინებულია მოპოვების მოცულობის ათჯერ გაზრდა. ამერიკელებმა უკვე სამი წელი კონტაქტს ხელი მოა-

წერეს და დღემდე შიშის თვალით გვიყურებენ. მათ საკუთარ თავზე გამოსცადეს 1991 წლის დეკემბერ-იანვრის ომი, როდესაც ისინი რუსთაველის პრესპექტზე სასტუმრო „თბილისში“ ცხოვრობდნენ. რადგან ტყვეების ზუსტად თავი დააღწიეს, უკანმოუხედავად გაიქცნენ საქართველოდან და მათ უკან მობრუნებას არც არავინ იფიქრებდა. ჩვენდა გასაკვირად, ახლახანს თვით ფირმის პრეზიდენტი ჩამოვრდნა საქართველოში და კონტრაქტი განაახლა. მისი თქმით, იანვრის ბოლოს საბურღი დანადგარებით ბოტკოთაში პირველი გემი გამოვა ამერიკიდან.

ერთობლივ საწარმო გაიხსნა ინგლისურ ფირმა „ჯიპკინთან“. კონტრაქტით გათვალისწინებულია საძიებო სამუშაოების ჩატარება დასავლეთ საქართველოში, შავი ზღვის შეღებურ ნაწილში, სანაპირო ზოლზე და ჩრდილოეთ ქართლის რეგიონში, აგრეთვე, ინტენსიფიკაციის, ანუ აღდგენითი სამუშაოები ძველ საბადოებზე.

პირველნი, ვინც გახდნენ და სამუშაოების ჩატარება რეალურად დაიწყო, სწორედ ინგლისელები არიან. დასავლეთ საქართველოში უკვე დაიწყო ინტენსიფიკაციის სამუშაოები. ახლახან ფოთის ნავსადგურში ჩამოვიდა გემი, რომელმაც სახმელეთო საბურღი დანადგარები ჩამოიტანა. მომავალი წლიდან დაიწყება გეოფიზიკური კვლევები შავი ზღვის შეღებურ ნაწილში. უნდა მოინიშნოს ის წერტილები, სადაც მომავალი წლის ბოლოს, ზღვაზე საბურღი პლატფორმებით, რომელსაც, აგრეთვე, ინგლისელები მოგვამყვანიან, დაიწყება ბურღვა. ამ ბურღვის შედეგებით გამოიკვეთება რეალური სურათი იმ სტრუქტურებისა, რომლებიც მიწის ქვეშ გრძელდება და ზღვაში შედის. იმედია, სწორედ ამ სამუშაოების ჩატარების შედეგად აიხსნება ბათუმის მახლობლად, ზღვაში აღმოჩენილი ბუნებრივი გაზის საკითხიც.

კონტრაქტი დაიდო ავსტრალიის კონსორციუმ „კროკოდთან“. ავსტრალიელებმა ქართლის რეგიონში, მის სამხრეთ ნაწილში უნდა იმუშაონ, მუშაობა უნდა განაახლონ, აგრეთვე, დედოფლისწყაროში. ახალი საბადოების აღმოჩენად მათ საქართველოში უნდა დანერგონ ღრმა ბურღვის მეთოდი, რომელიც მეტად დიდ სახსრებს მოითხოვს. ავსტრალიელებმა სამგორის საბადოს მიდამოებში უნდა აგებონ მცირე მოცულობის, მოდულის ტიპის ნავთობგადამამუშავებელი ქარხანა. ქარხანა გათვალისწინებულია ჩვენი ნავთობის ტექნოლოგიაზე. ასეთ ქარხანას 98 პროცენტისა გამოსავალი აქვს. 2 პროცენტს კი თვითონ ქარხანა მოიხმარს. ავსტრალიაში ასეთი ქარხნები უდაბნოში დგას, სადაც არც წყალია, არც გაზი და არც ელექტროენერგია. ჩვენთან, მართალია, უდაბნო არ არის, მაგრამ პირობები იგივეა. მიმდინარე წელს მათ მუშაობა დაიწყეს და 4 თვის განმავლობაში 12 ჰექტარი მიწა მოამზადეს, შემოაგდეს რკინის მესერი. მათი ოთხი წარმომადგენელი სამი თვის განმავლობაში ესწრებოდა ამ სამუშაოებს სამგორში და თვითმხილველნი გახ-

ნენ, თუ როგორ ხდებოდა ყაჩაღთა მიერ ქართული ნავთობის დატაცება. მათ, ალბათ, ეს გაითვალისწინეს, შეაჩერეს ქარხნის მშენებლობა და დატოვეს საქართველო. ძნელი იყო ავსტრალიელების დარწმუნება საქმის კეთილად შემობრუნებაში. იანვარში მათი დელეგაცია ხელმეორედ ჩამოვა. მაგრამ ქარხნის მშენებლობა, რომელიც წელს უკვე მწყობარში უნდა ჩამდგარიყო, მომავალი წლის ბოლომდე გადაიდო. ამით ძვირფასი დრო დაიკარგა და ამ დროის განმავლობაში ნავთობი, რომელიც ადგილზე უნდა გადამუშავებულიყო, ისევე ბათუმში უნდა გაიგზავნოს. საზოგადოებისთვის ცნობილია, რა დეფიციტია მაგი-სტრალური ნავთობსადენს. მრავალჯერ დანაშაულებრივად გაბურღვის და დაზიანების გამო იგი გასული წლის აპრილიდან აღარ მოქმედებს. რაკი ხაზი გაჩერდა, მტაცებლები ნავთობსარეწებს მიადგნენ. ამის გამო, მოპოვებული ნავთობი ჯერ გაჩიანში ჩააქვთ, საიდანაც ის სარკინიგზო ვაგონებით ბათუმში იგზავნება. რკინიგზით კი ერთი ტონა ნავთობის გადატვირთვა 16 დოლარი ჯდება. ამავე რაოდენობის თანხა მზა პროდუქციის უკან წამოღებას ესაჭიროება. ეს დამატებითი თანხები მძიმე ტვირთად აწვება ნავთობის მრეწველობას. ესეც არ იყოს, ბათუმის ნავთობგადამამუშავებელი ქარხანა მოძველებულია, მას მსუბუქი ფრაქციების მეტად მცირე გამოსავალი აქვს და თანამედროვე პირობებში მისი მუშაობა ძველი რუსული საშენ-შენარის თუხთუხს უფრო წააგავს.

თუ ინვესტორების კაპიტალ-დაზანდებებს საშუალებას არ მივცემთ, თუ არ ავამოქმედებთ ნავთობის მრეწველობას და პროდუქციას არ გამოვუშვებთ, ვერავითარი დახმარება რესპუბლიკას მდგომარეობიდან ვერ გამოიყვანს, ხელი ისევ სამათხოვროდ გვექნება გაწვდილი და წლებადღე ზამთარიც მომავალ წლებში ტბილ მოგონებად გადაგვეტყვევას. ის რაც წელს გაზრდა დაკავშირებით დაგვემართა, მწარე გაკვეთილი უნდა იყოს ჩვენთვის. კარგი იქნებოდა

ჩვენს სიმდრევე ქვეყანა მუდღე და სხვების მომართულებად გვერდებოდეს, მაგრამ უილორესად გვიჩიოს და შედეგად მოგვცეს. უსაბულოდ გამოსაყვანად ჩველა და უფრო უნდა გამოვიყენოთ ინვესტიციები. გასული წელიწადნახევარ-ორ წელიწად ნავთობის დეპარტამენტის მმართველობა წლიურად მიიღწნახევარი ტონა ნავთობის მრეწებას გვებრძოდა. დღეს ეს ციფრი 100000-დან 120000-მდე მერყეობს. ქართული ნავთობის მდინარე არც ისე ლუხვია, მაგრამ, ქართველი მთხველისთვის უნებურად უნდა იყოს, მაინც საით მიიწნება დღეს იგი? ბათუმის ნავთობგადამამუშავებელი ქარხნის ნისტრთა კაბინეტი, ძირითადად ანაწილებს ისეთ ძალოვან სტრუქტურებზე, როგორიც არის ვადაცვისა და შინაგან საქმის სამინისტროები. მაშველია ბუსი, ნავთობმრეწველობის დეპარტამენტს პროდუქციის 10 პროცენტი ეძლევა სამეურნეო სარეზერვისთვის. ახლახანს მიღებულ გადაწყვეტილებით, ასევე 10 პროცენტი ეძლევა საგარეო, რადაბნის, დედოფლისწყაროს, ლანჩხუთის რეგიონებს, სა ნავთობის მოპოვება ხდება. ახლახანს მინისტრთა კნეტმა განიხილა და დაატკბო პროექტი დეპარტამენტის საციონერო საზოგადოებად გკეთების შესახებ. პროექ მიხედვით აქციებიდან მიღებული შემოსავლის 51 პროცენტი ხელმწიფოს დარჩება, 49 პროცენტი კი დეპარტამენტს, მელსაც გადაწყვეტილი თავისი კუთვნილი მოგების ხევარი გაუნაწილოს თავის თანამშრომელს.

აქციების მეორე ნახევარესპუბლიკის ფარგლებში ყიდება, ხოლო მისი 50 ცენტი უცხოელ ინვესტორ მიეყიდება. ამ პროექტის ხეშესმა ამჟამად დეპარტამე მთავარი პრობლემაა. მის მატებით გადაჭრას, როგორ იმედოვნებენ, შესაბამისად, ცვის შეწყვეტაც მოჰყვება, დგან ხალხი თვითონვე და თავის საკუთრებას.

მაშ ასე, ერთ-ორ წადში საქართველოს ავტო მართი სადგურები ქარბენზინით უნდა აივსოს. ენახოთ!

მაია ბერი

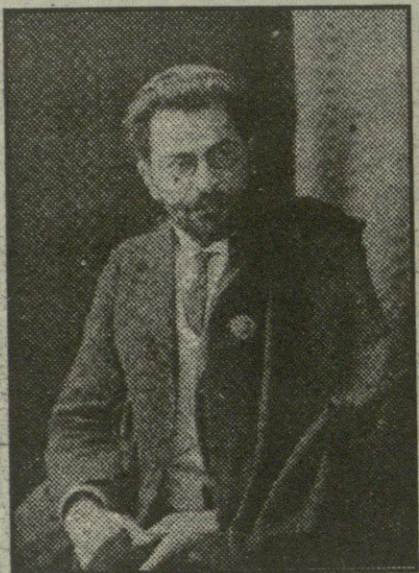

ნაბედილი
სამაგველო
სამსახურის
ჩამოყალიბებისთვის

კავკასიონი

ქართული პოეზიის მცირე ანთოლოგია

კოტე მაყაშვილი ილიასა და აკაკის ტრადიციებზე აღზრდილი ქართველი ინტელიგენტი, მათი იდელების ერთგული პიროვნება იყო. თანამედროვენი „ქართული ლიტერატურის სინდისს“ ეძახდნენ და ეს უმაღლესი შეფასება მან მთელი თავისი უპატიოსნისი ცხოვრებითა და გულწრფელი შემოქმედებით დაიმსახურა. იგი საქართველოს მწერალთა კავშირის პირველი თავმჯდომარე გახლდათ და ამ მეტად რთულ, საპატიო მოვალეობას ღირსეულად ასრულებდა თითქმის ათ წელიწადს. დიდებულ მამულიშვილს ბედმა დიდი მწესარებაც არგუნა — 1921 წელს მისი სახელობითი ქალიშვილი, მოწველების და, სრულიად ახალგაზრდა მარო მაყაშვილი, ქართველ იუნკრებთან ერთად, გმირის სიკვდილით დაეცა, სამშობლოს თავისუფლების უკედავ სიმბოლოდ იქცა.

კოტე მაყაშვილს ეკუთვნის სიმღერებად ქცეული რომანის ტიპის ლექსი, სილამითა და ჰაეროვნებით რომ იქცევა ყურადღებას. მისი პოეტური შემოქმედება სიუჟეტითა და გერსიფიკაციული სიანხით არ გამოირჩევა, მაგრამ უშუალოდ და თავისებური სინატიფე ნამდვილად არ აკლია, რის დასტურადაც აქ წარმოდგენილი ლექსებიც გამოდგება.

თავარ კვიტიავშილი

რომანსი

დავრდომილი, სნეული,
უნუგეშოდ ვტირი მე,
კენისის, ოხრავს ეს გული...
რა ვქნა, შენი ჭირიშვილი!

მანამ მქონდა ძალ-ღონე,
სევდას, ვკლავდი მე მალე,
ახლა მას დავემონე...
რა ვქნა, შენ გენაცვალე?!

მწარე ნაღვლით აღსავსე
გული ცრემლით გავბანე,
მაგრამ აივსო ისევ...
რა ვქნა, შენ გეთავყვანე?!

სული კენისის დამწვარი,
ვწყველო მუდამ ბედსა მე.
რა ვქნა, რა ვქნა, მითხარი
შენი ჭირი-კენისა მე?!

სიმღერა

ჰერი, ჰერი, ჰერი,
ვამოხ და ვმღერი:
პაპაჩეშა მთა-გოლიათს
დავებადე მწერი!
ჰერი, ჰერი, ჰერი,
ვთამაშობ და ვმღერი,
თუმცა თავზე ლამის არის
დამენგრის ჭერი!
ჰერი, ჰერი, ჰერი,
ვმღეროდი და ვმღერი!
ძლიერ მაგრად ჩავძვერ ვალში
და... ვერ ამოვძვერი.
ჰერი, ჰერი, ჰერი,
ვლხინობ მე და ვმღერი:
სულსა ვშშაკს ლუგობავებ
როგორც ჩვენ... ბერი!

ჰერი, ჰერი, ჰერი,
ვცეკვავ მე და ვმღერი,
ყველა მიგდებს მასხრად
მოყვარე თუ მტერი!..
ჰერი, ჰერი, ჰერი,
მიხარია, ვმღერი,
სამშობლოს გვრავტლინკს, ოლონდ კი
ვიყო კამერლერი!
ჰერი, ჰერი, ჰერი,
გბუქნაობ და ვმღერი,
ფეხქვეშ ვთელი, რაც კი მქონდა
ზეცით მონაბერი!
ჰერი, ჰერი, ჰერი,
გლოთობ, მედგრად ვმღერი:
ჩემს იდეას და რწმენასა
მოეფინა მტერი!
ჰერი, ჰერი, ჰერი,
ვძლები, ვთვრები, ვმღერი,
შიმშილისგან ჩემს სამშობლოს
თუმცა ეცვალა ფერი!
ჰერი, ჰერი, ჰერი,
ვსტირი მე თუ ვმღერი?
ის კი ვიცი, ცრემლად დავდნი
ამისი დამწერი!

ალაშიანის სიმღერა

დღენი მიზიან... დღენი მიპქრიან...
უკვე მოჩანან ჩემი საზღვრები,
სიცოცხლის ბუჩქის ფესვებსა ღრღინან
აგი თავგები, გაუმძღვრები!
დღენი მიპქრიან!.. საით და რათა?
მათთვის მე რა ვარ? ან კი ვარ რამე?!
თუ სინათლე რამ თან ახლავთ მათა,
რად გამიმეფეს, მაშ, გულში დამე?
რად მაჩვენებენ ცრემლსა მდუღარეს,
ტანჯვის კოცონზე ალსა მგზნებარეს?
ოხვრასა მწარეს, რისხვას მქუხარეს,
სულის ღმერთს მოკლულს,
პირქვე მდებარეს?!

რად მიმაღვენ მზეს მოელვარეს,
სიცოცხლის დიადს და ღრმა
მდინარეს,
სიყვარულს, ალერსს,
ტკბილმონარნარეს,
სახემშენიერს, პირმოცინარეს?..
პასუხი?...ვისგან?... დღენი მიპქრიან!
ახ, რათა სდუმან აქამდინ მკვდრები?!
თავები ღრღინან... ფესვებსა ღრღინან...
უკვე მოჩანან ჩემი საზღვრები!!

ზეცაზედა

პარსკვლავები

სიმღერა

„ლაღვ, ღაღვ,
ზენ კი განაცვალე...“
(ნაღვური)

ზეცაზედა ვარსკვლავები
დიდხანს ვათვალთვალე...
ერთს ვარსკვლავში შენ გიცანი,
გოგოვ, გენაცვალე!..
კეკლუცობ და ილიმები
ტურფად მოციალე,
არ გაშორებს თვალსა მთვარე,
ცაზე მოყიალე!..
მე კი სული დამიბუგე,
დღენი დამითვალე!
სად წასულხარ? მოლოდინში
დიდად გავიწვალე!..
თვალმაცვალავ, სულის მნათო,
სად, სად დამემალე?!
დავსჯენი, დავდნი უშენოდა...
მოდი ჩემთან მალე!..
შემომხედ... შენის ეშხით
კაცი შევიშალე!
უილბო და უიმედო,
კოხტავ, შემბრალებ!
მომეხვიე... თმა-გიშერი
თავქვეშ გამიშალე,
ტკბილის კოცნით და ალერსით
თვალნი შემიმშრალე!..
მაგრამ, ეჰა! გოგოვ, ვხედავ,
მე სხვას მანაცვალე,
ჩიხტაკობის ლეჩაქივით
მეც კი გამომცვალე!..
კოხტა ბიჭმა, თმახუჭუჭმა
დაგიმონა მალე,
გაიბროლე მისთვის მკერდი,
ბაგე გაილაღე!..
ზეცაზედა ვარსკვლავები
აღარ ვათვალთვალე,
მუხთალ ბედის მომჩივანმა
ვიკენეს-ვივალაღე!..

სულის კვნესა

ოჰ, სევდავ, რად მჩრდილავ?
დაბინდა რად?!
მზე — ტურფავ, მზე — დილავ,
სადა ხარ, სად?!
სიცოცხლის ჟღერისა
ვინ უდგას წინ?
ბუნების ღმირისა
ვინ შხამავს, ვინ?!
მეყოფა!.. მომწყინდა
საფლავის თხრა!
მომეცით... მე მინდა...

რა მინდა, რა?!
მაშვრალი, დაგული
სწუხს, სული ღრთავს!
რათ სტირის, ახ, გულს,
რა, მარხავს... ვინ?!
ვხედავ მე გაუვალს
კუბოთა მწკრივს!..

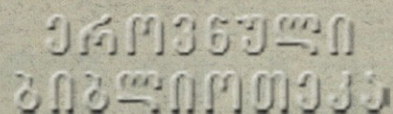
მიხმობენ... მეც წავალ...
ველირსე ძლივს...
გულიდან ამოფხვრით
თქვენ კიდევ ერთს,
და იტყვი ამოხვრით:
„მადლობა ღმერთს!“

ოჰ, სევდავ, რად მჩრდილავ?
დაბინდა რად?
მზე — დედავ, მზე — დილავ,
სადა ხარ, სად?!

იცი, რა?

იცი რა!
მიძირა
სიყვარულის ზღვამ!
მზერამ რა!
მომპარა
შენი თავი სხვამ!
მას უმზერ,
მას უმღერ
შენ სიმღერას ჩემს!
გნებით ის
გიცქერის,
სულში ლახვარს მცემს!
რით გამკობს?..
რით გარკობს?
მიგიჩნევს ღმერთად?
შენ თუ ის,
ვინ სტყუის?
ორივე ერთად?
ახ, გულსა
დაგულსა —
ახრჩობს იქვის ფხა!
რა ვქნა, რა?
ტყვია გარა?
შეკრთი?
ხა, ხა, ხა!!

მარადი ცეცხლი ვარ მე, —
ქართლოსის მხურვალე თესლი!
აზიის გულიდან იქ,
სადაცა ღმერთები იშვნენ,
სადაცა ადამის ტომს
პირველი აკვანი ედგა —
იქიდან მოვდივარ და
სავალი ბეგრი მაქვს კიდევ!
ფესვები მაგარი მაქვს, —
მიწის ღერძს ჩასჭიდეს ბრჭყალი! —
ვერაფერს დამაკლბეს დრო,
ვერაფერს დამითვლის დღეებს.
სწრაფვა და სიცოცხლე ვარ, —
მსოფლიოს ზრახვათა მჩენი,
ბრძოლისთვის მოვედი აქ,
ბრძოლისთვის ხელახლა მოვალ,
უკვდავი, უშრეტო, ვით
ქართველთა მზიური მდგმა.

ფსალმუნო 43

1. მსაჯე, ღმერთო და
ჩემეული განსაკითხავით
გასამართლე უღმერთო ხალხი,
ცუდმედიდური კაცისგან მისხენ!
2. რადგან შენა ხარ ძალმოსილი ჩემი მეუფე,
რისად დამთქე და
მწუხრეული რატომ დავდივარ
და მტრებისაგან შეჭირვებული?
3. გარდმოავლინე შენი ნათელი და შენმიერი
ვეშმარიტება, —
შენს წმინდა მთაზე აღსავლენად წარმოდგებიან,
შენს საკანეში დამამკვიდრებენ.
4. მე მოვალ ღმერთის საკურთხეველთან,
ჩემი შვების და სისარულის
ღმერთს წარვედგები
და ჩემი ქნარით შეგასხამ ხოტბას,
ღმერთო ჩემო და
მეუფე ჩემო!
5. რად დაღვრემილხარ, სულო ჩემო,
რატომ დამკენესი? —
მიენდე ღმერთს და
განგადიდოთ კელაგინდებურად
მაცხოვარი და
მეუფე ჩვენი.

ლოტბარისადმი. კორახის ქეთათვის. მოქლევრება.

2. ღმერთო,
ჩვენ თვითონ გავიგონეთ ჩვენი ყურებით,
ჩვენმა მამებმაც მოგვითხრეს ამბად, —
რა საქმეები მოიმოქმედე
მას ჟამსა შინა,
უწინდელ დროში.
3. როგორ განდევნე წარმართები
 შენი მარჯვენით,
ძერე ხელახლა დაწერეც როგორ,
ერები უკუმიქციე
 და მიმოფანტე.
4. არცა მახვილით დაიმკვიდრეს ქვეყნიერება,
არც მკლავის ძალით დაიხსნეს თავი, —
არამედ მხოლოდ შენი მკლავით,
 შენი მარჯვენით
და შენი სახის სხივით და
 ნათელით,
რადგან შენ თვითონ გესათნოვა ყოველთაგანი.
5. ღმერთო,
შენა ხარ მეუფე ჩემი,
შენ ერთმა ბრძანე
 შემწყობა იაკობის.
6. შენს გამო ჩვენს მტრებს შევუმსრავთ რქებით,
ჩვენს წინააღმდეგ ამხედრებულებს
 შენი სახელით გავთელავთ ფეხქვეშ.
7. რადგან არც მშვილდი შეიმედება,
არც სატევარი დამიხსნის ჩემი.
8. შენ დამიხსენი მტერთაგან ჩემთა
და მოაყივნე მოძულე ჩემი.
9. გვეპყება დღენიადავ სხენება ღმერთის
და სახელს შენსას განვადიდებთ
უკუნიჲამდე.
10. მაგრამ დაგვთმე და
 დაგვიტევე მოსაყივნებლად,
აღარ მოუხვევლ მხედრობას შენსას.
11. უკუგვაქციე მტერთაგან ჩვენთა,
მოძულეთაგან განმარცული დავიარებით.
12. ცხოვართა მსგავსად
 გაგვიმეტე შესამუსრავად,
წარმართებს შორის მიმოგვანბნე.
13. შენ ერი შენი უსასყიდლოდ გაანიჭე

- არ გიზრუნია
საფასურის დასაუნჯებლად.
14. ახლობელთათვის
სასაცილოდ გადაგაკეციე,
სალანძღავად და გახაკიცხად —
ირგვლივ მყოფთათვის.
15. იგავად გეხადე
წარმართების საკრებულოში
და თავის გამქნევ-გამომქნევად —
უცხო ტომებში.
16. ყოველჟამიერ
თვალწინ მიდგას ჩემი აუგი,
სირცხვილეულის სამოსელი მიფარავს სახეს —
17. ხმათაგან ჩემთა მოძულეთა,
ძვირისმეტყველთა,
შურისმგებელთა, მოშუღლეთა ქმედების გამო.
18. ესე ყოველი გარდმოხდა ჩვენზე:
არ დაგივიწყეთ, უფალო, მაინც,
არ გეცრუნეთ აღთქმასა შენსა.
19. არც ჩვენი გული უკუქცეულა,
არც ფერხნი ჩვენი განდგომილან
შენი გზისაგან, —
20. ბოროტეულთა საზუდართან ოდეს შეგვმუსრე,
გადაგაფარე სიკვდილის ჩრდილი.
21. თუ დაგივიწყეთ სახელი ღმერთის,
უცხო კერპისკენ მივდრიკეთ ხელი, —
22. გვაზღვევინებს და
მოგვეკითხავს ღმერთი,
რადგან მან უწყის საიდუმლო ჩვენი გულისა.
23. ხოლო
ჩვენ შენთვის გვაკვდინებენ ყოველდღიურად
ართ შერაცხილი სამსხვერპლო ცხოვრად.
24. აღდექ, აღიძარ, დააგდე ძილი:
გამოიღვიძე, უფალო ჩვენი, ნუ განგვიდგები
უკუნიხამდე.
25. რატომ მიიქცევ ფარულად სახეს?
რატომ ივიწყებ, ხელთაღმუხრობელო,
შეჭირვებას და
საღმობას ჩვენსას?
26. აჰა, დამდაბლდა
სული ჩვენი და
მიწას განერთხა სტომაქი ჩვენი.
27. აღიძარი და
მეოხად გვექმენ
და შენმიერი მოწყალებით გვიხსენ,
უფალო!

ეზრუილიდან თარგმნა
ჯემალ აჯიაშვილმა

[illegible]

გაგრძელება. იხილეთ გზებით „კავკასიონი“ №11(80).

დავითნი (ზრახვენი), IX-X ს.

თვალსაზრისი

დღასასწავლათათვის ნათლისღება

„ნათელ ხარ, რომელმან დაჰბადენ ნათელი“, — ამ სიტყვებს წარმოთქვამდნენ მორწმუნეები ნათლისღების ცისკარზე, რითაც ასაჩინებდნენ აღნიშნული დღესასწაულის არსებას — ღვთიური ნათლის, იგივე წმიდა სულის, დედაშიწაზე გადმოსვლას, იქ დაეანებას, მის მიერ ქვეყნის შემოსვას, აღვსებას, აღორძინებას და განახლებას.

„ნათლისღების“ დღესასწაულის ბერძნული აღმნიშვნელია „ეპიფანია“, რაც ნიშნავს გამოვლენას, გამოჩენას, გამოსახივებას. ეს სიტყვა დამკვიდრებულია ევროპულ ენებში, რითაც აღინიშნება ისეთი ქრისტეს გამოჩენა, მისი გამოსვლა ასპარეზზე, გამოცხადება ხალხის წინაშე ახალი — რჯულის, ახალი ცნობიერების, ახალი აღთქმის დასაფუძნებლად.

ქართულ შესატყვისში — ნათლისღება, ნათლისცემა — განსაკუთრებული ძალითაა გაცხადებული ამ დღესასწაულის თეოლოგიური მხარე, სულიერი შინაარსი. მაშინ, იმ ნეტარ ეპოს, წარმოჩნდა სახეობრივად, რამდენადაც ამის ატანა ძალუძს მოკვდავის თვალსა და გონებას, სამების საიდუმლო, ქრისტიანული ღვთისმეტყველების დოგმატი სულიწმიდის მამისაგან გამოძვრობისა და ძეში დავანების შესახებ. სწორედ ის უწმედის, უღრმესი და უიდუმალესი საიდუმლო კათოლიკისაზიოდდა იორდანეს ნაპირზე 6 იანვარს ანუ წელიწადის, ესე იგი მზისა და დედამიწის ურთიერთმიმართების იმ მონაკვეთში, როდესაც სინათლე და სხივი იკრებს ძალას და ცხოველმყოფლობს მთელი სისასვით.

აქედან გამომდინარეობს დასკვნა, რომ ნათლისღების თარიღი, დანარჩენი დღე საუფლო დღესასწაულთა მსგავსად, ატარებს წინაგანგებულების ბეჭედს, რაც ნიშნავს შემდეგს: ბუნებაში განფენილია მადლი, რომელიც გზადაგზა ცნაურდება ეპოქალური მნიშვნელობის მოვლენათა კვალდაკვალ. შეიძლება ითქვას, რომ ბუნება თავად ღადადებს შემოქმედზე, ღმერთზე, ინახავს საიდუმლოს, რასაც ეპიფანიაში ანბნობს ხოლმე უზენაესი ნებისა და გონების შესაბამისად. ამასვე გვაძენობს ფსალმუნი: „ცანი უთხრობენ დიდებასა ღმრთისასა და ქმნულსა ხელთა მისთასა მიუთხრობს სამყარო. დღე დღესა აუწყებს სიტყვასა და ღამე ღამესა მიუთხრობს მეცნიერებასა... ყოველსა ქვეყანასა განხდა ხმა მათი და კიდეთა სოფლისათა — სიტყვანი მათნი“ (18, 2-5). ღმერთი „სამყაროს შექმნიდან მისსავე ქმნილებებში ცნაურდება და ხილული ხდება“ (რომ. 1,20). ამის გამო ითვლება ბუნებისმეტყველება ღვთისმეტყველების ხელისშეწყობა გზად და ჩვენც, ცხადია, საღმრთო საგანთა განმარტებისას, ხშირად, არცთუ შემთხვევით, ხილულ სინამდვილეს მივმართავთ და მის წიაღში ვეძებთ ილუსტრაციებს, პარალელებსა თუ ანალოგიებს. ამის კლასიკური მაგალითია მზის, სინათლისა და სიბნელის ურთიერთობა, რომელიც ასაჩინებებს ერთარსება-სამების საიდუმლოს: როგორც მზის დისკოდან გამოდის სხივი და გამოედინება სიბნო, ასევე მამამღერთისაგან იშვება ძე და გამოდინარეობს წმიდა სული.

ეს მოვლენა, რომელსაც დასაბამი და დასასრული არა აქვს და აღესრულებოდა და აღესრულება მიწივი, მარადიულად, გასაჩინოვდა ეპოსა და სიერ-

ცეში ერთხელ — ახალი წელთაღრიცხვის 30-ე წლის 6 იანვარს იორდანეზე. ღვთის ძე, რომელიც ყოველთვის ატარებდა და ატარებს ღვთის ნათელს — წმიდა სულს, განკაცების შემდეგ, სახელდობრ, იმ დღეს, კაცთა სახილველის წინაშე გაცხადდა სულით და ნათლით. ასე დაედო სათავე შესატყვის საღმრთო საიდუმლოს და დღესასწაულს. საიდუმლოს ფლობს და ინახავს ეკლესია და აღასრულებს ნებისმიერ დროს ნათლისღების რიტუალის სახით ჯერისამებრ. თავად რიტუალი კი გამსჭვალულია იმ სასწაულის მადლით, ყოველი წლის 6 იანვარს რომ ვიხსენიებთ განსაკუთრებული სასოებით, რათა ჩვენს ცხოვრებაში კვლავ განმეორდეს იგი, ჩვენც გავიგონოთ წინასწარმეტყველის სიტყვები: „შეინანეთ, რამეთუ მოახლოებულია 'სასუფეველი ცათა', ჩვენც მივიდეთ მასთან, ჩვენც ვიხილოთ მტრედი, განვიცადოთ ნათელი და ვეზიაროთ მას, რომელი ზეგარდამოვს; მასვე განვუსაკუთროთ თავი, რათა ჩვენც ვიწოდოთ მამის საყვარელ ძედ.

ზემოთქმულიდან გამომდინარეობს დასკვნა: რადგან ნათლისღება არის ნათლისცემა და ნათლისფენა, წმიდა სულით ხილული ქვეყნის შემოსვის დღე, მის არსებას ყველაზე უკეთ ასაჩინებებს წელიწადის ის დრო, როდესაც მზე და ნათელი უკვე ზეიმობს გამარჯვებას, როდესაც ზამთარმა უკვე მიადწია უკიდურეს ზღვარს და დღემ და ნათელმე შეისხა ფრთა. ასეთ დღეთა რიცხვს მიეკუთვნება 6 იანვარი, რომელიც უძველესია ქრისტიანული დღესასწაულების თარიღთა შორის. საისტორიო-წერილობითი წყაროები მიწმობს, რომ ნათლისღება ყოველთვის მითითებულ რიცხვში იდღესასწაულებოდა.

აქ საგულისხმოა ფაქტი: აღმოსავლეთის ქრისტიანები ადრე შობას ნათლისღებასთან ერთად — 6 იანვარს — დღესასწაულობდნენ. მაშასადამე, ერთსა და იმავე დღეს ორ სხვადასხვა საიდუმლოს და სასწაულის ამბობდნენ და აღიღებდნენ. ამ წესს თავისი მიზეზი და ლოგიკა ჰქონდა. ჯერ ერთი, არ იყო გარკვეული ქრისტეს შობის თარიღი (მაგალითად, ეკლესიის ერთ-ერთი უდიდესი ავტორიტეტი კლიმენტი ალექსანდრიელი 20 მისის ასახელებდა), მეორე, აშკარაა ამ ორი დღესასწაულის შინაგანი სახილველი: ორივე გულისხმობს ღვთის ძის ანუ ქრისტეს ღმერთის გამოჩენას, გაცხადებას, უხილავის ხილულქმნას, დაუტევნელის დატევნას პირველი — შობის, მეორე — ნათლისღების გზით. შეიძლება ითქვას, რომ კაცთა შეგნებაში ქრისტეს ღმერთად პირველად სწორედ ნათლისღების ეპოს იშვა. ეს თვალსაზრისი უკანასკნელს მართლაც აახლოებს ბეთლემის საიდუმლოსთან.

მაგრამ აქ თავს იჩენს დოგმატური ხასიათის უხერხულობანი, რომელთა იმხანად შეეძლოთ დაეზნიათ გაუთვით-ცნობიერებელი და გულუბრყვილო მორწმუნეები, ამით კი ესარგებლათ მწვალებლებს, მეტადრე — მონაფიზიტებს და თავიანთი ერისის სასარგებლოდ გამოეყენებინათ ეს ფაქტი. და სწორედ იმის გამო, რომ მორწმუნენი არ შესულიყვნენ შეცდომაში, არ მოსჩვენებოდათ, რომ ნათლისღება ქრისტეს ღმერთად შობაა, აღმოსავლეთის კათოლიკე ეკლესია მივიდა დასკვნამდე:

ანდრეი რუბლიოვი
იოანე ნათლისმცემელი

აუცილებელია დაკანონდეს საგანგებო დღესასწაული ქრისტეს ხორციელად შობისა და გამოიყოს სპეციალური დღე.

პრობლემა ასე გადაიჭრა: პარალელურად არსებობდა მეორე, ე.წ. რომაული ტრადიცია, რომელიც ქრისტეს შობას 25 დეკემბერს დებდა. ამ დღეს, როგორც ცნობილია, მთავრდება მზე-ბუდობა და ისარი დღის სასარგებლოდ იხრება. ამის გამო წარმართები მაშინ დღესასწაულობდნენ „მზის დაბადებას“, რაც სიმბოლურად და აღევჩა იულიანე შესატყვისებთან ქრისტეს — ქეშმარიტი ნათელის, სიმატლის მზის — შობას. მაშასადამე, წარმართული დღესასწაულიც კი ირეკლავდა ღვთის განკაცების საიდუმლოთა საიდუმლოს შინაარსს, ამიტომაც შემდეგ, რაც ეკლესიის მამებმა გამოიკვლიეს და დაანგინეს, რომ ქრისტეს სწორედ 25 დეკემბერს იშვა (იხ. ქვემოთაღმწმებული სტატია), რომაულმა პრაქტიკამ აღმოსავლეთისკენაც გაიკაფა გზა.

ამ საკითხზე ჩვენ უკვე გამოვაქვეყნეთ სტატია (გაზ. „კავკასიონი“, 1993, 28. XII), სადაც განვიხილეთ ერთი უნიკალური დოკუმენტი, რომელიც შემონახულია ძველ ქართულ წერილობით ძეგლებში — მრავალთავებში. ესაა ეპისტოლე, რომლის ავტორია VI საუკუნის უდიდესი სახელმწიფო და საეკლესიო მოღვაწე იმპერატორი იუსტინიანე დიდი. იგი მიმართულია იერუსალიმელი მორწმუნეებისადმი, რომლებიც შობისა და ნათლისღების ერთად გადახდის ძველ ჩვეულებას ადვილად ვერ თმობდნენ. იუსტინიანე მეცნიერულ დონეზე, ეკლესიის მასწავლებლებზე დაყრდნობით, ასაბუთებს, რომ შობა და ნათლისღება ორი სხვადასხვა დღესასწაულია და რომ სოფლის მხსნელი და მაცხოვარი 25 დეკემბერს იშვა ღვთიური წინაგანგებულების შესაბამისად. ამავე წინაგანგებულების მიერ დაემთხვა იოანე ნათლისმცემლის დაბადების დღე 25 ივნისს. ამ თარიღებს — 25 ივნისსა და 25 დეკემბერს — მზის კალენდარში გარდამტეხი მნიშვნელობა აქვს. პირველი არის მზის უკუქცევის დღე: 25 ივნისს გადაიხრება ისარი ღამის სასარგებლოდ, რაც სიმბოლურად ძველი აღთქმისა და ეპოქის დასასრულს გამოხატავს. 25

დეკემბერს კი ისარი დღის სასარგებლოდ გადაიწევა: „ნათელსა და დღესა შემატების და ღამესა მოაკლდების“ (გრიგოლ ნოსელი, აქედან ცხადია, რომ ძველ-აღთქმის წინასწარუღებლის — დიანე-ნათლისმცემლის და ახალი აღთქმის მამის — იესო ქრისტეს შობა მითითებულ დღეებს უბრალოდ არ დამთხვევია.

თქმულის შესაბამისად უნდა გამოვიტანოთ დასკვნა: არც ნათლისცემა ანუ გაცხადება აღსრულებულია შემთხვევით აღნიშნულ რიცხვში: თუ დღე 25 დეკემბრიდან იწყებს მატებას, 12 დღის შემდეგ, 6 იანვარს, ეს პროცესი უკვე თვალნათელი ხდება, რაც ესატყვისება ნათლით აღვსების ანუ ნათელფენის დღესასწაულს.

უნებლიეთ აქაც იბადება კითხვა: ვდღესასწაულობთ თუ არა ჩვენ, საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესია, ნათლისღებას ძველმადიდებელი და დამკვიდრებული თარიღის მიხედვით ანუ მზისა და დედამიწის ურთიერთმიმართების იმ მონაკვეთში, რასაც წმიდა მამებმა, მე-4 საუკუნეში მოქმედი კალენდრის მიხედვით, 6 იანვარი უწოდეს?

ასტრონომები გვპასუხობენ: არა, ვინაიდან „ძველი სტილი“, რითაც ჯერ კიდევ საზღვრობს ქრისტიანული მსოფლიოს მცირე ნაწილი, 13 დღით „ჩამორჩება ბუნებას“.

ესე იგი ახალი სტილის 19 იანვარი, რასაც, ემთხვევა ძველი სტილის 6 იანვარი, აღარაა ზემოხსენებული ისრის კუთხე, ასერიგად რომ შეზნარდნენ ეკლესიის პირველმოსახლენი. ამით კი ირღვევა პრინციპი, რაც მოციქულებმა და სამოციქულო კაცებმა დაუსაძირკვეს სადღესასწაულო-ლიტურგიკულ კალენდარს. ესაა, თუ შეიძლება ასე ითქვას, დროსა და სივრცეში ღვთის ნაპერწკლის მონახვისა და გაღვივების მეცნიერება, რომლის თანახმადაც წელიწადის ბოროლის, ტრიუიზის არის აჭა მექანიკური, არამედ უზენაესი ნებისა და მადლის შედეგი. ამიტომაც ფლობს იგი საიდუმლოს და ექვემდებარება კანონზომიერებას, რასაც საღმრთო დღესასწაულთა ჯეროვანი აღსრულებით ვიმეცნებთ.

სიამოვნებით დავსძენთ, რომ ჩვენი ზემოთაღმწმებული სტატიის გამოქვეყნების ახლოხანს პრესაში გამოიკვეთა საზოგადოების ერთი ნაწილის ტენდენცია ახალი სტილის სასარგებლოდ. მხედველობაში გვაქვს ჩვენი ეკლესიის უზუცესი მრევლის, ღრმადპატივცემული ქალბატონის ბაბო დადიანის წერილი უწმინდესისა და უნეტარესის სრულიად საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქ ილია მეორისადმი („ლიტ. საქ.“ 1993, 17. XII) და ბ-ნ შალვა საბაშვილის სტატია „უამთა სრბოლაში“ („საქ.რესპ.“ 1994, №16 3,4), სადაც კვალიფიციურადაა დასაბუთებული ახალი სტილის მართებულობა. ხუთიოდე წლის წინათ ამავე საკითხს შეეხო მედია ლონტი სტატიაში, რომელიც დაიბეჭდა გაზ. „თბილისში“. მან აღნიშნა, რომ პაპმა გრიგორმა გამოსაწერა იულიუსის სისტემის ეპიფანიათარებითი ხარვეზი.

გავიხსენოთ, რომ ამავე პოზიციაზე იდგნენ საქართველოს ეკლესიის იერარქები — კირიონი, ლეონიდე, ამბროსი, ქრისტეფორე და კალისტრატე. უწმიდესმა სინოდმა 20-იან წლებში რამდენჯერმე გამოიტანა დადგენილება რეფორმის შესახებ, რაც დადასტურა კიდევ საეკლესიო კრებამ 1927 წელს. იმდროინდელი სამღვდლოება თითქმის ერთსულოვანი იყო, თუმცა სიახლემ მაინც ვერ შეისხა ფრთა: მრევლმა ეს მოძრაობა კომუნი-სტების ზეწოლად აღიქვა. სინამდვილეში კი სწორედ ანტირელიგიურ სამსახურს აძლევდა ხელს ეკლესიის საზოგადოებისაგან განცალკევება.

მიუხედავად ამისა, საეკლესიო-კალენდარული რეფორმა მთლიანად უმადლესი სასულიერო ინსტანციის პრეროგატივაა. ჩვენი კადნიერება კი — ქეშმარიტების ძიების წრფელი სურვილი.

ნუზარ აპაზაშვილი

— ბატონო ზურაბ, ასლანის დამთავრდა მსოფლიო საჭადრაკო ოლიმპიადისა. რა შეგიძლიათ გვითხრათ მის ორგანიზაციასა და მიმდინარეობაზე?

— როგორც ყველა გულშემატკივრისთვისაც ცნობილი, ოლიმპიადის სასტუმრო „კოსმოსი“ უმასპინძლა. სასტუმრო კარგი იყო, მხოლოდ კვებისა რა მოგასვენოთ. მე დიდი იმედი მქონდა კასპაროვის შესაძლებლობებისა, მაგრამ გარემო, ალბათ, გადაწყვიტა, რომ მოჭადრაკეები დიდი პრეტენზიულობით არ გამოირჩევიან და შეიძლება მათი სადავო კვება. მთლიანობაში, შექმნილ ვითარებაში, არა მგონია, ოლიმპიადის ჩატარება უკეთ მოხერხებულყო. 10 წლის შემდეგ, როცა რუსეთი ფეხზე დადგება და ასეთი დიდი ღონისძიებების ჩატარების ორგანიზებას სისტემაში მოიყვანს, მაღალ დონესაც მიაღწევს.

ბრწყინვალედ იასპარეზეს ჩვენმა ქალბატონმა, თავიდანვე ხელთ იგდეს ლიდერობა და უკვე მეორედ მოიპოვეს ჩემპიონის ტიტული. რაც შეეხება ვაჟებს, თავიდან ცოტა გაგვიჭირდა, არ იგონებოდა ენთუზიაზმი, მაგრამ, შემდგომ თამაში ნაგვიდა. რომ არა სპორტული უფლებობა, ალბათ, უკეთესი ადგილის დაკავებაც შეგვეძლო. მართალია, X ადგილს დავუგერდით, მაგრამ, მხოლოდ I ქულის ჩამოგვრით III საპრიზო ადგილზე გასულ გუნდს.

ოლიმპიადის პარალელურად ჩატარდა ფილის ასამბლეა, რომელშიც ჩვენი საჭადრაკო ფედერაციის პრეზიდენტი, ბ-ნი ვაჟა შუბლაძე მონაწილეობდა. მე გამოცა მისმა შესაშურმა პრომისმოყვარეობამ, ნებისყოფამ, ბრძოლის უნარმა და დიდმა ორგანიზატორულმა ნიჭმა. დღეს გადაუჭარბებლად შეიძლება ითქვას, რომ ფილემ პრეზიდენტი კამპიონის დარჩენასა და მაკაროვ-კასპაროვის კლანის გამარჯვებაში ე.შუბლაძეს ლომის წილი მიუძღვის. თავისი გულმოდგინებით მან უკვე ბევრი სასიკეთო რამ მოუტანა საქართველოს ჭადრაკს, რომლის ისტორიაში პირველად, მისი მეცადინეობით, საქართველოს ქალთა და ვაჟთა ნაკრები სპეციალური ფორმით გამოვიდა, ხოლო ოლიმპიადისთვის მოსამზადებელ პერიოდში მან გამოიწვია სახსრები, რათა ყველას ინდივიდუალურად საერთაშორისო ტურნირებში მიგველო მონაწილეობა.

— უკვე მეორე ოლიმპიადია, რაც თქვენ I დაფაზე აჩვენებთ + 4 შედეგს. რამ განაპირობა თქვენი ასეთი კარგი თამაში ოლიმპიადებზე?

— ალბათ, ყველას სამშობლოს სიყვარული ასაზრდოებს. განუწყვეტელი გრძნობა უბრალო ადამიანების ყურადღებას. სურვილი გაქვს რითიმე ასიაშოვნო. ამ დროს, მარტო საკუთარი თავისთვის არ თამაშობ, თან ანაზღაურებაც არ არის და არც პრიზზე ფიქრობ, რომ ზედმეტად ინერვიულო.

— მართალია, თქვენ კარგად ითამაშეთ ოლიმპიადებზე, მაგრამ ბოლო 1-1/2 წელი მინც წარუმატებლად შეიძლება ჩაგთვალოთ. ამ პერიოდისთვის არც ერთი ტურნირი არ მოგიგიათ.

— ჩემი აზრით, ამ წარუმატებლობას მხოლოდ ერთი მიზეზით ვერ ახსნი. ამისთვის, შემიძლია ჩამოვყავდეთ რამდენიმე ფაქტორი: პირველი — რაც მოხდა ჩემს ქვეყანაში, კერძოდ, მისი ერთ-ერთი ულამაზესი მხარის, აფხაზეთის დაკარგვამ, ქართველი ხალხის ინტერესების ფეხქვეშ გათელვამ მთელი ჩემი სულიერი სამყარო შეშრა.

მეორე — მოჭადრაკე, როგორც პრაქტიკოსი, ძლიერი ტურნირებით იზრდება. ამის უამრავი მაგალითი შემიძლია მოვიყვანო. მართალია, 1993 წლის იანვრისთვის ჩემი რეიტინგი 2655 იყო და მსოფლიოში XI ადგილზე ვიყავი (დასანანი იყო, რომ ფილემ 5 ქულა არ ჩამოთვალა, თორემ IX-X ადგილს გავიყოფდი), მაგრამ, 2-3 ძლიერ ტურნირში მაქვს ნათამაშები.

კარპოვი პირად „მტრად“ მიმიჩნევდა

— უკაცრავად, რომ საუბარში შემოგვჭერი, მაგრამ, მეც მახსოვს ეს პერიოდი და ყველას ძალიან გაგვიკვირდა, თუ რატომ არ ითამაშეთ ლინარესის საერთაშორისო ტურნირზე.

— დიას, მე ყველა მონაცემით უნდა მიმელო მონაწილეობა ლინარესის საერთაშორისო ტურნირში, რომელიც არაოფიციალურ მსოფლიო ჩემპიონატადაც ითვლებოდა, მაგრამ არც ცეცხლს შუა მოვექცევი. ორგანიზატორი იმიზეზებდა, რომ შენძნო ქულა მიმეცა. კასპაროვისთვის და ამით კარპოვი დაიჩაგრებოდა. თქვენ იცით, რომ ეს ერთადერთი ტურნირი იყო, სადაც კარპოვი და კასპაროვი ერთად თამაშობდნენ. კარპოვი, მისივე თქმით, მე პირად „მტრად“ მიმიჩნევდა და ამიტომ ჩემი თამაში არ უნდოდა, ხოლო „მეგობარზე“ მიმართვამ არავითარი შედეგი არ გამოიღო, რამეთუ გარი ამით არც დაინტერესებულა. საერთოდ, ასევე გრძელდება დღევანდლამდე. გამორჩევა თუ არა რაიმე ძლიერი ტურნირი,

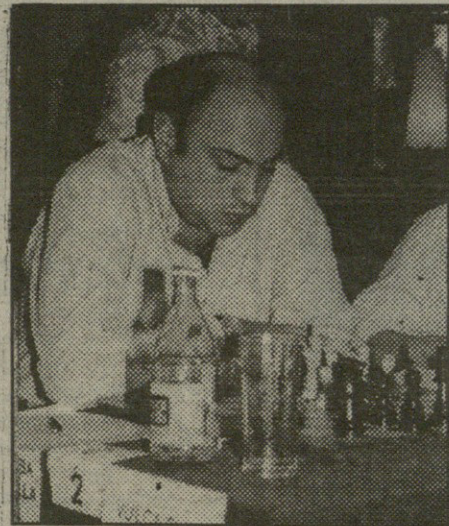
ან კარპოვის მხარე თამაშობს ან კასპაროვის. კარპოვი პირდაპირ აცხადებს, რომ თუ მე ვითამაშებ, იგი უარს იტყვის ამ ტურნირში მონაწილეობაზე, ხოლო კასპაროვი იმიზეზებს, რომ მისიანისთვის დახმარება სხვების თვალში ცუდად გამოჩნდება. შემიძლია კონკრეტული მაგალითიც მოვიყვანო: ამერიკის თემა უნდა ჩატარდეს საქართველოს მოჭადრაკეთა დიდი მეგობრის მ.ტალის შემორიადი. რიგელმა ორგანიზატორებმა სურვილი გამოთქვეს, რომ მე, როგორც ტალის უმცროს მეგობარს, მეთამაშა. ყველაფერი კარგად გადაწყდებოდა, კასპაროვი რომ არ ჩარეულიყო.

თუ ნებას მომცემო, მე დაემათავრებ ჩემს პასუხს წინა კითხვან, მე ალენიშენ, რომ სუპერტურნირებში გაზრდის საშუალება არ მქონდა, ხოლო „open“ ტურნირებში, ხშირად ჩემი რეიტინგი I იყო და საკმაოდ განსხვავდებოდა II ნომრისგან.

მესამე ფაქტორი და, ალბათ, უმნიშვნელოვანესი — საბჭოთა კავშირის დაშლამდე ჩემი სანერთნელი შეკრებების ხარჯებს, ტურნირებზე გამგზავრებასა და სტიპენდიას თავის თავზე იღებდა სპორტკომიტეტი. ქვეყნის I

ზურაბ აზმაიზარაშვილი:

«ალბათ, ყველას სამშობლოს სიყვარული ასაზრდოებს»

ნომრები განსაკუთრებულ ყურადღებას გრძნობდნენ მთავრობის მხრიდან. მართალია, პრიზის 50 პროცენტს ჩვენ ვაბარებდით, მაგრამ, დანარჩენი ყოველივე მოგვარებული გვექონდა. ახლა სხვებზე და მეც ცაზე გამოვიდებოდა დავრჩით. ჩემი საკუთარი ჯერ არც ბინა გამაჩნია და არც ავარაჟი, ოჯახს რჩენა უნდა, არადა, საკმაოდ დიდი ოჯახის პატრონი ვარ. ტურნირები ევროპაში ტარდება. მოგზაურობის ხარჯები ხშირ შემთხვევაში 700-დან 1000 დოლარამდე მივღებ. ტურნირის დროს შემოსავალ-გასავალზე ინეგბ ფიქრს და ვეღარაფერს აღწევ, ამას კიდევ დაემატა ჭადრაკის „გამაროფისონალიზება“...

გ.კასპაროვი და რ.რაისი ყველაფერს 5-6 კაციისთვის აკეთებენ.

— საინტერესოა, რას ფიქრობთ პროფესიონალ მოჭადრაკეთა ასოციაციაზე?

— თავისთავად, იდეა პროფესიონალური მუშა ორგანოს შექმნისა კარგია. ფიდე, რომელიც დაკავებულია ჭადრაკის საერთო განვითარებით, ბუნებრივია, ვერ წვდება ყველა საკითხს, მიუთმეტეს, ისეთ მნიშვნელოვანს, როგორიცაა პროფესიონალთა საკითხი. „გრან-პრის“ ჩატარების იდეა კარგია, თუმცა, მე ვიცი, რომ იგი პმას კი არ ეკუთვნის, არამედ იუგოსლავიელ ბიზნესმენს ჯორჯ სეზისანოვიჩს და მისი პირველადი სახე, ბევრად უკეთესი იყო. იმასაც დიდი მნიშვნელობა ენიჭება, ვისთვის ყალიბდება ეს სისტემა, თუ 5-6 მოჭადრაკისთვის, რომელთაც მატერიალურად კარგი მდგომარეობა აქვთ, ეს იდეა მცდარია, ხოლო თუ იგი 100 კაციდან თუნდაც 25-ს აძლევს შანსს, რომ წელში გაიმართოს, მაშინ იგი გამართლებულად ჩაითვლება. შორტის

ოლიმპიადის უმეფე. ბამარჯვების ზიიქი

შემექმნა მისი პიროვნების შესახებ. იგი, თავისთავად, როგორც ყველა დიდ ადამიანს, არაორდინალურია, მასში საკმაოდ ჭარბადაა მოცემული როგორც სიკეთის ქმნის სანყისი, ასევე დიამეტრალურად საპირისპირო თვისება. ის ძალიან ადვილად ეცდებოდა ადამიანთა ჯგუფის ან პიროვნების ზეგავლენის ქვეშ და იმისდა მიხედვით, თუ რითი სულდგულობს ესა თუ ის ადამიანი თუ ჯგუფი, კასპაროვიც ენერგიას არ აკლებს მათი სურვილის განხორციელებას. მინდა გავიხსენო ის დრო, როცა კასპაროვი თავის მეუღლე მასთან იყო; ეს ის პერიოდი, როდესაც გარი შინაგანად დაწყნარდა და რაღაცნაირად ჩამოშორდა დედის კალთას, მეტყველებდა მოვეცა მეუღლის გავლენის ქვეშ, რომელსაც დიდი შინაგანი ინტელექტი აქვს და რომელმაც პირველმა დაანახა გარის, რომ მოჭადრაკეთა შორის არა მხოლოდ „მტრები“, ან „მონები“ არიან, არამედ მეგობრებიც. ამავდროულად გარის დედა ქ-ნი კლარა ცდილობდა გუნდიდან ჩემს „გარიცხვას“. მე ფიქრობ იმის გამო, რომ მე არც „მტრებს“ მივეკუთვნებოდი და არც „მონებს“, ხოლო ქ-ნი კლარას აზრით, არ შეიძლება გარის მოჭადრაკეთა შორის მეგობარი ჰყავდეს. მე „მისწნა“ გარის მეუღლის მეცადინეობამ, რომელმაც ჩემზე მერყე კასპაროვს დაანახა, რომ მე არა მარტო მისი სექუნდანტი ვიყავი, არამედ მისი მეგობარიც, რომელმაც 1990 წელს კარპოვთან მატჩის დროს უარი თქვა საკმაოდ სოლიდურ თანხაზე.

სამწუხაროდ, გ.კასპაროვი მეუღლეს გაშორდა, ხოლო რაც შეეხება ქ-ნი კლარას, მას „ოპონენტი“ აღარ ჰყავდა და გუნდიდან ჩემი მოშორება მისთვის დიდ სიძნელეს აღარ წარმოადგენდა.

მიუხედავად ამ ყველაფრისა, ჩვენი ურთიერთობები არ შეცვლილა და მე მას ვუსურვებ წლებადღელ ურთულეს მატჩში მორიგ წარმატებას.

როგორია თქვენი მომავალი გეგმები?

— საგარეოდ, 1996 წლის I კვარტლისთვის უნდა ჩატარდეს პრეტენდენტთა შესარჩევი საზოგადოებრივო ტურნირი, რომელშიც, პროექტის მიხედვით, 100 კაცი მიიღებს მონაწილეობას, პირველი 50 კაცი სიძლიერის მიხედვით ითამაშებს, ხოლო მეორე 50 — ზონებით შეირჩევა. მე პირველ 50-ს მივეკუთვნები. მართალია, ამ ტურნირამდე საკმაოდ დროა დარჩენილი, მაგრამ იგი მომზადებას უნდა მოვანდომო. უკვე მოხსნილი მაქვს მსოფლიო ჩემპიონის მწვრთნელობის კომპლექსი და ამიტომ უფრო გამზადდებილება თამაში. ამ ტურნირით მე უნდა დავიწყო და თუ არ გამიმართლებს, გზა მინც უნდა გავუყულო ახალ თაობას. მოსამზადებლად, ბუნებრივია, საჭიროა ტურნირების მონაწილეობა, რომლის ნაკლებობაც ძლიერ განვიტო, არადა, როგორც პრაქტიკოსმა მოჭადრაკემ, წელს 80 პარტია მინც უნდა ვითამაშო.

აქტიური თამაში მარტის შუა რიცხვებიდან დავიწყებ. მინდა მივიღო მონაწილეობა პმას მიერ ორგანიზებულ „გრან-პრის“ ტურნირში, თუმცა, ეს საკმაოდ დიდ ხარჯებთან არის დაკავშირებული. ვიმედოვნებ, რომ საქართველოში გამომწვევებთან ნამდვილი. სპონსორები, რომლებიც შეძლებენ გაიღონ მათთვის გარკვეულად უმნიშვნელო თანხა და მეორე დღეს, ზოგიერთების მსგავსად, არ მოითხოვენ მის სამაგად დაბრუნებას.

რაც შეეხება ჩემს სამწვრთნელო ასპარეზს, აქტიურად ვებმარები მომზადებაში ქალთა შორის სუთგზის მსოფლიო ჩემპიონს მაია ჩიბურდანიძეს. ვიმედოვნებ, მისი დიდი საჭადრაკო ძალა გარკვეულწილად შეერწყება ჩემს საჭადრაკო გამოცდილებას და ერთობლივად ვცდებით, რომ მსოფლიო ჩემპიონის გვირგვინი საქართველოს დაუბრუნდეს.

ესაუბრა თაა ყიფშიაძე

ენაპოსტრეპული ქართული

ცნობილი მხატვარი —
ბატონი გიორგი ერისთავი

ბატონი გიორგი კეცხოველის ქუჩაზე სამსახურიდან გამოვიდა. ამ დროს საჯარო ბიბლიოთეკის წინ ბარონ ბიბინიშვილი (ძველი ბოლშევიკი, კამოს თანამებრძოლი) და რამდენიმე კაცი იდგა. ბატონმა გიორგიმ მათ ჩაუარა და გზა განაგრძო.

— რა მოხდა, ბატონო გიორგი, ხელს მაინც ჩამოგართმევდით... — გასახა ბარონმა.

ბატონი გიორგი სწრაფად მობრუნდა, იქ მდგომებთან მივიდა, ბარონს ხელი გაუწოდა და უთხრა:

— ხელის მეტი ყველაფერი ჩამოართვით, ბატონო, და ეგმიც, თქვენი იყოს!

ბატონი გიორგი ერთ ოჯახში აღმოჩნდა. იქ ახლადშექმნილი ვეებერთელა ჯიშინი ძალიან დახვდა. ძაღლის პატრონი წუხდა, ყველაფერი მოგვისვარაო.

— კი, მაგრამ, ეზოში არ ჩაგყავთ? — იკითხა სტუმარმა.

— არა.
— შე კაცო! — უთხრა ბატონმა გიორგიმ, — ოთახში ანტიოქიის პატრიარქი რომ ჩამწყვდიო, იმას დაემართება ეგ ამბავი და ძაღლის რა გაცვირებიათო?

გულაგის ჯოჯოხეთგამოვლილი ბატონი გიორგი ერთხელ ახლობლების წრეში იჯდა და ასე მსჯელობდა:

— არა, ბატონო, სიკვდილის არ მეშინია. დიდი-დიდი კალცეკს ვერ დავლევ, ექვს ნომერ ტრამვაიში ვერ ჩავჯდები და „ზარია ვოსტოკას“ ვერ წავიკითხავ. მეტი რა უნდა დამაკლოს?!

ბატონ გიორგის იუმორის გრძნობა სულის ამოხდომამდე არ განელებია. საერთოდ, იშვიათად ავადმყოფობდა. სიკვდილამდე ცოტა ხნით ადრე კი წელის მწვავე ტკივილი იგრძნო. დამ, უსათნოესმა ქალბატონმა მარომ ურჩია:

— წელზე იქნება გაზეთი შემოგვცნის, ამბობენ, შველისო.

— „პრავედა“ მომიტანე, ლენინის სურათი ჩემსკენ იყოს, უფრო მიშველისო, — თქვა ბატონმა გიორგიმ.

ბანცხადება

გასტრონომ „კუპატში“ ერთ-ერთი დასლის წინ ნერწყვში დაიხრჩო ექვსი მოქალაქე, დანარჩენებმა თავს გაქცევით უშველეს.

გაცნობებთ, რომ ჩამოყალიბდა კერძო დეტექტიური სანარმო „ხორთუმი“, რომლის დევიზია: „მაინც მოგწადებო“. სანარმოს კურიერებს საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრო და ზოოპარკი.

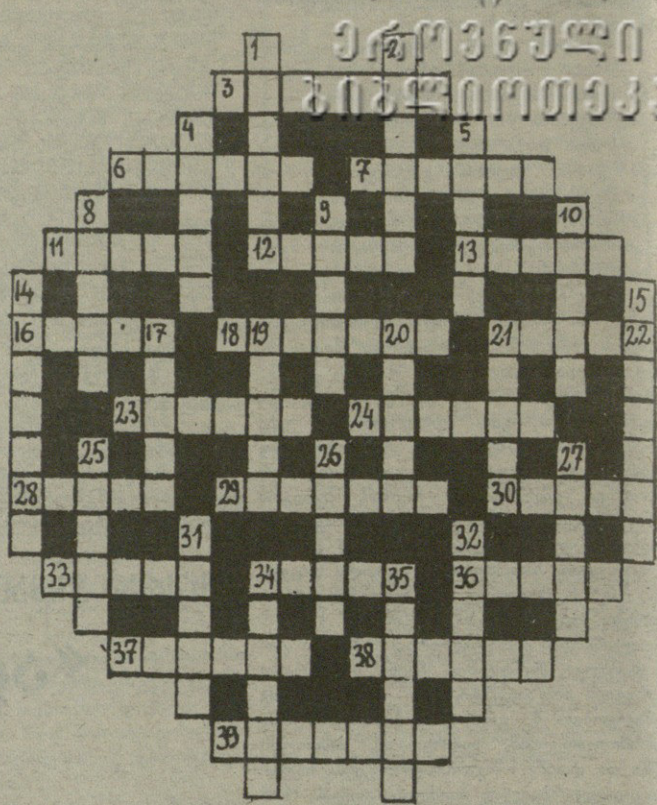
თბილისში ჰაერთაშორისო ორგანიზაციის „Dogs and Cats“ საქართველოს ფილიალის წინ კატებმა მოაწყვეს ტერორისტული აქტი; დაიღუპა სამი, დაშავდა თორმეტი ძაღლი. აღძრულია ზიხსლის სამართლის საქმე, მიმდინარეობს ძიება.

P.S. ზოოკრიმინალეზილა გვაკლდა.

მთანმინდაზე ბასტი-ბუბუმ გამართა კონცერტი, რომლის შემოსავალი გადაირიცხა შიღისა და ნარკომანიის წინააღმდეგ ბრძოლის ფონდში. უახლოეს მომავალში თბილისის ზღვაზე დაგეგმილია მსგავსი კონცერტი, რომლის შემოსავალიც პირველი ქართული კოსმოსური სომადლის აგებას მოხმარდება.

აშშ-დან პუშინტარული დახმარების სახით ჩამოვიდა 100 ტონა მახათი დანიშნულებისამებრ გამოსაყენებლად. დანიშნულება ფოლკლორშია მითითებული.

ლიპილპორდი

შეუღალ: 1. გადაუტრელი ალტერნატივის წინაშე მდგარი მწერი; 2. რაც უფრო სწრაფად და კარგად აიღებ, უკეთესია; 4. მგელმა შეჭამა და არ შეერგო (ზღ.); 5. რუსები კალიას ამსგავსებენ (სიმღ.); 8. ერთი — მე, ერთი — შენ, ერთი — მამაშენს; 9. ხილსა აქვს. იმის ქორწილიც გვინახავს; 10. ხანუშასთვის მისატანი ხილი; 14. საათმა იცის; 15. მათხოვარი მელიას ძმაკაცი, მათხოვარი კატა (ზღ.); 17. რუსეთმა უკრაინას გაუხსენა, ჩემიაო; 19. როგორც მოიქცევი, ისეთი გექნება; 20. მარადღ თუ არ ახტი, კანკებს დაგწავს ლ...; 21. ცხოვრებულ ბულიკას უყვარდა ბავშვობაში; 25. შტირლიცს თუ არ ჩავთვლით, გერმანიას მაგან მოუგო ომი; 27. იმით ზღვაც დაიღვავა, ოღონდ ნაცარში არ უნდა ჩავივარდეს. 31. იქაური კატები და ტყულები არიან ცნობილი. 32. უდენო, უგათობო, უწყლო, უშუშჩამტვრეული ნაგებობა ბავშვებისთვის (სინამდვილე); 34. ნიანგსაც მოსდის; 35. ბულბულის ერთადერთი კონკურენტი სიმღერაში.

თარაზულად: 3. ის, რაშიც მხოლოდ ქალები გადიან. 6. სიცოცხლეში გაუხარელი ფრანგი მხატვრის სახელი; 7. ყველა პლანეტას თავისი აქვს; 11. ქალმა კაცს აჭამა და გამოგვადგეს... 12. პორტ-არტურიდან გამოქცეული თავადის ერთადერთი ვაჟი (კინო); 13. არ მუშაობ და მაინც მოგდის (ეკონ.); 16. თიხქმის 1 მეტრი; 18. რაც უფრო მეტი ნაოჭი აქვს, უკეთესია; 21. ხანდახან ჩხრიალებს კიდევ; 23. ხან ადმირალი ნელსონი იყო, ხან კრასი, ხან ოტელი და ხან კიდევ ვინ (კინო-თეატრი); 24. იქ მიდიან და გულზე ტლაბ-მიწას იყრიან; 28. ისე, რუსების არ იყოს, ფერით მართლა გავს კიტრს; 29. კუნძული (საქმე მისი ტირილია, სახელი კი — ...); 30. ლამაზი კვანტის შედეგი (ძიულო); 33. ობობასაც აქვს, სიყვარულსაც და მფიფისაც; 34. ზოგი ავი სულის გადაადგილების საშუალება; 36. ყველაზე კარგი ბიჭი ამერიკაში (კინო); 37. ყველაზე აფეთქებასაშიში ქალაქი ინდოეთში; 38. საფრანგეთის ნაკრების მწვერთელი — ესპანელი აზნაურიშვილი; 39. შიგ ბებერი ჰკიდია.

შეადგინა აპაკი ნიორაძე

რუბრიკით „რას დაარქმევდით?“ გამოქვეყნებული ფოტოს „პაპასიონის“ მკითხველები გულგრილად არ შეხედრიან. დაგვირეკეს და გვაცნობეს თუ ვინაა პარანატი. პაპაშე ნათ რაგადენიანს.

ყველა გზა რომში არ მიდის.

საგზაო ინსპექტორის ქორნილი.

გადაუხვიე, სანამ დროა!

ერთი მარჯვნივ,
ერთი განსაკუთრებით...

სახალისო ლექსიკონი

Астрологический - ასი ლოგიკურად არსებული ტროლეიბუსი

Атмосфера - მრგვალი ფორმის ახლებური „ატმორი“

Стукач - „აჩი“ (გაქცეული ბანკი) დააკავეს

Бабушка - ქალის ყური

Балахон - მეჭლისი ხონში

Банкрот - პირიანი ბანკი (სიტყვის პატრონი)

Баркарол - სამეფო ბარი

Барсук - მუხლსუსტი ქალების ბარი

Вампир - ლბინი თქვენთვის

Скупой - გერ გადახტი და „პოპ“ მერე დაიძახე

Каламбурный - ბობოქარი კალამი

Лосниться - ცხენ-ირემი მესიზმრება

Нашатырь - სამიზნე ქალიშვილი

Небосвод - წყლის მაფიას ბოსი არა ჰყავს

ანექდოტები

მისოს მამა სკოლაში მივიდა და შეიღს ეძებს. დაინახა, ერთ კარს ანერია — „ფრიაღონები“, შეიხდა და მისო იკითხა. უთხრეს, აქ არ არის, გვერდით კაბინეტში იკითხეთო. გამოალო მერე კაბინეტის კარი — „ოთხონების“ და მისო არც იქ დასვდა: დაღონებულმა გზა განაგრძო და ახლა „სამოსნებში“ შეიხდა. მისო არც იქ იყო. თავზარდაცემულმა მამამ ხელის კანკალით გაალო „ოროსნების“ კაბინეტი, მაგრამ უშედეგოდ. „ძნელად აღსაზრდელები“ — ენერა შემდეგ კაბინეტს. მისო არ ჩანდა. გასცდა იმ კარსაც და სედაეს, კარს ანერია — „მისო“.

პატარა მისომ დილით სკოლის ჩანთა გააშადა. ჩანაყო შიგ ხაშლამის მსუქანი ნაჭრები, ინდაურის ბარკალი, ერთი ქილა ჩიხირთმა, ორი ჩურჩხელა და სამი „კეხურა“ ვაშლი. მამამ შეასენა:

— ერთი ნიგნი მაინც ჩაგვდო, შვილო.

— ეტყევა რო?! — გაუკვირდა მისოს.

მასწავლებელი ბავშვებს ეკითხება:
— სახლს რომ სედავთ, რა გახსენდებათ?
— სახლში ადამიანები ცხოვრობენ, — პასუხობენ ბავშვები.
— კალამს რომ სედავთ?

— კალამით ვწერთ.
— აგურს რომ სედავთ, რაზე ფიქრობთ?
ბავშვები დაფიქრდნენ. ხელს მხოლოდ მისო იწვეს.
— აბა, მისო, მიპასუხე, — ეუბნება მასწავლებელი.
— ქალღმერთ.
— აბა, რა შუაშია ქალღმერთი?
— რა ვი, მე გუ ქალღმერთ ფიქრობ, და...

პატარა მისოს გარდატეხის ასაკში ზრდა შეუჩერდა — მარტო თავი ეზრდებოდა. ბოლოს თავი იშველა გაუხდა და ისე დამახინჯდა, მამამ სახლიდან გააძევა — შენი სიმახინჯის ყურება აღარ შემძლიაო.

— კარგი, მამი, წავალ, აღარ დაგეხანვები, ოღონდ შინ ღამის გათენების უფლება მაინც მომეციო. მამა დათანხმდა.

წავიდა მისო და პირველივე დღეს ერთი ჩემოდანი ფული მოუტანა მამას. მამა გაოცდა, მაგრამ ვერაფერი კითხა. მისოს, მამობაზე ხელი პქონდა აღებული. მერე დღეს გადამეცია, უკან გააყოლოდა. გაეფენა და რას სედავს — დიდთავა მისო გამოქვამულს მიუახლოვდა. მამამ კუთხიდან შეიჭყიტა გამოქვამულში. იქ რამდენიმე კაცი ფულის გორეშში იჯდა და კამათელს აგორებდა. მისომ თავი შეყო და დაიყვირა:
— პა, ეხლა, მაძლევთ ფულს, თუ მთლიანად შემოვიდე!